

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2019r

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Hanna Ratajczak

Ławnicy: -----

Protokolant: Katarzyna Słup-Ostrawska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2019 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa **L. M.**

przeciwko **Skarb Państwa- Dyrektor A. Ś.w P.**

o zapłatę

I. Powództwo oddala

II. Odstępuje od obciążania powoda kosztami niniejszego postępowania poza dotychczas poniesionymi

/-/ Hanna Ratajczak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 marca 2017 roku (k. 1- 7) powód Ł. M. wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz obciążenie pozwanego kosztami postępowania.

Nadto powód złożył wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych w całości oraz wyznaczenie pełnomocnika z urzędu.

Powód wskazał, iż od lutego 2016 roku odbywa karę pozbawienia wolności, w dniu 09 marca 2017 roku powód miał zostać doprowadzony przez administrację A. Ś. w P. na pogrzeb brata odbywający się w P., do czego nie doszło. Nadto powód wskazał, że udzielono mu przepustki. Takie traktowanie powoda jest okrutne, poniżające, a nadto łamiące przepisy konwekcji o ochronie praw człowieka i podstawowe wolności. W ocenie powoda działania pozwanego były sprzeczne z prawem i spowodowały u powoda szkodę uzasadniającą wypłatę zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł.

Postanowieniem z dnia 22 maja 2017 roku (k. 19) referendarz sądowy zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości.

Postawieniem z dnia 22 maja 2017 roku (k. 20- 21) referendarz sądowy odmówił ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 lipca 2017 roku (k. 32- 54) pozwany Skarb Państwa- A. Ś. w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych. W ocenie pozwanego roszczenie powoda jest całkowicie bezzasadne. Pozwany wyjaśnił, że powód osadzony jest w jednostce penitencjarnej typu zamkniętego z grupą (...) zgodnie z przepisami kodeksu karnego wykonawczego art. 90 nie ma prawa do przepustki.

Ostatecznie Dyrektor A. Ś. w P. decyzją 07 marca 2017 roku zezwolił na opuszczenie przez powoda jednostki w trybie art. 141 a §1 kkw. Decyzja zezwalała na udział powoda w uroczystości w dniu 09 marca 2017 roku

pod konwojem funkcjonariuszy Służby Więziennej. Mając na względzie to, że powód po raz kolejny przebywał w warunkach izolacji, działał w zorganizowanej grupie, został zatrzymany i doprowadzony do odbycia kary, a nie stawiał się samodzielnie, nie zasługiwał na zaufanie i zgodę na samodzielne opuszczenie zakładu. Prawdopodobieństwo ewentualnej ucieczki za granicę bądź też nie wrócenia w terminie do jednostki penitencjarnej, zostało prawidłowo ocenione, jako uzasadniające konwój. Decyzja nie została zaskarżona.

W dniu 09 marca 2017 roku funkcjonariusze pozwanej jednostki podjęli czynności celem wyżej omówionego zezwolenia. Niestety z uwagi na pojawienie się nagłych i nie przewidzianych okoliczności funkcjonariusze mający wykonywać konwój musieli zostać skierowani do innych zadań. W dacie i czasie pogrzebu brata powoda, w A. Ś.w P. miała miejsce sytuacja, która zagrażała porządkowi oraz bezpieczeństwu ogólnemu jednostki. W konsekwencji w/ w wydarzeń funkcjonariusze, którzy byli pierwotnie wyznaczeni do konwojowania powoda w trybie pilnym skierowani przez dowódcę zmiany do działań interwencyjnych, w tych czynnościach brało udział ok. 15 innych funkcjonariuszy. Z uwagi na czas stosowania środków przymusu bezpośredniego tj. od godz. ok. 12:00 do 14:00 nie zostały zrealizowane czynności związane z uczestnictwem powoda w uroczystościach pogrzebowych brata.

W piśmie procesowym z dnia 20 września 2017 roku (k. 60-63) powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie oraz wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska procesowe.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Powód Ł. M. w A. Ś. w P. przebywał od dnia 24 lutego 2016 roku do 25 maja 2017 roku. W tym czasie zmarł brat powoda K. M., z którym powód pozostawał w dobrych i bliskich relacjach. Powód wraz z bratem utrzymywał stały kontakt, w Polsce mieszkali wspólnie w domu rodzinnym, następnie zamieszkiwali obok siebie w W. B. i utrzymywali codzienny kontakt. Kiedy od 2016 roku powód został pozbawiony wolności brat przekazywał matce pieniądze na rzecz powoda. Nadto bracia pozostawali w kontakcie listownym z uwagi na zamieszkiwanie K. M. poza granicami kraju.

W 2017 roku doszło do śmierci brata powoda. Pogrzeb zmarłego K. M. został zaplanowany na dzień 09 marca 2017 roku o godzinie 12:30, w P. na cmentarzu J.. Powód wystąpił do dyrekcji jednostki o wyrażenie zgody na 3-dniową przepustkę. Decyzją z dnia 07 marca 2017 roku dyrektor A. Ś. wyraził zgodę na uczestniczenie powoda w uroczystości pod konwojem funkcjonariuszy Służby Więziennej, zgodnie z propozycją wychowawcy. Powyższa decyzja została podjęta z uwagi na fakt osadzenia powoda na oddziale zamkniętym jednostki oraz uczestniczenia w zorganizowanej grupie przestępczej.

Dowód: kopia zaświadczenie parafii rzymsko-katolickiej (k. 7), zeznania świadków P. J., M. M. (e-protokół z dnia 08 lutego 2018 roku), zeznania świadków W. N., M. S. (e-protokół z dnia 26 kwietnia 2018 roku), A. P. (1) (e-protokół z dnia 05 lipca 2018 roku), A. P. (2) (e-protokół z dnia 25 września 2018 roku), zeznania powoda (k. 150-151), wydruk przeglądarki historii rozmieszczenia (k. 41), kopia wniosku skazanego (k. 42- 43), prognoza kryminologiczno-społeczna (k. 44- 45), kopia zezwolenia (k. 46)

W dniu uroczystości pogrzebowych powód został przeprowadzony do poczekalni, w której oczekiwał na konwój. Niemniej jednak mimo długiego oczekiwania powód nie opuścił jednostki i nie uczestniczył w pogrzebie brata.

W dniu 09 marca 2017 roku na terenie jednostki pozwanego doszło do buntu czterech osadzonych. Mimo podjętych prób negocjacji, wezwania do zachowania zgodnego z prawem oraz ostrzeżeniu o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego dyrekcja jednostki zadecydowała o ich zastosowaniu. Działania związane z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego rozpoczęto o godzinie 12:12. Wobec powyższego ruch w jednostce został całkowicie wstrzymany, a wszystkie siły i środki zostały skierowane do tego zdarzenia.

Konwojem w jednostce Aresztu Śledczego zajmuje się nieetatowa grupa interwencyjna Służby Więziennej tzw. GIS. Są to wyselekcjonowani funkcjonariusze o odpowiednich predyspozycjach fizycznych. Grupa składa się z 5 osób, przy czym w dniu 09 marca 2017 roku służbę pełniło trzech. Funkcjonariusze z tej grupy mieli konwojować powoda na uroczystości pogrzebowe niemniej jednak z uwagi na zaistniałą sytuację w jednostce, zostali skierowani do miejsca interwencji w którym byli niezbędni.

Wszystkie służby i środki zostały skierowane na oddział w którym doszło do buntu, albowiem łącznie przebywało na nim około 100 osadzonych, tak duża liczba funkcjonariuszy SW była niezbędna do zabezpieczenia wszystkich osadzonych, celem niedopuszczenia do eskalacji całego zajścia oraz zachowania procedur. W efekcie całe zajście trwało kilka godzin.

Po udzielaniu powodowi informacji o braku możliwości uczestnictwa w pogrzebie powód był rozżalony i zły. Jednakże nie zachowywał się agresywnie, nadto w rozmowie z wychowawcą i psychologiem oświadczył, że jest sobie w stanie poradzić z całą sytuacją.

Po przedmiotowym zdarzeniu zachowanie powoda nie uległo zmianie, w dalszym ciągu nie sprawiał problemów, był osobą łatwo nawiązującą kontakt.

Dowód: zeznania świadków P. J., M. M. (e-protokół z dnia 08 lutego 2018 roku), zeznania świadków W. N., M. S. (e-protokół z dnia 26 kwietnia 2018 roku), A. P. (1) (e-protokół z dnia 05 lipca 2018 roku), A. P. (2) (e-protokół z dnia 25 września 2018 roku), zeznania powoda (k. 150-151), kopia notatki rozmowy z psychologiem (k. 47), kopia notatek służbowych (k.48, 49- 50, 51- 52, 53-54)

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom oraz ich odpisom i kserokopiom, albowiem nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości Sądu. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 kpc dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 kpc dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Sąd zeznania świadków P. J., M. M., A. P. (2) ocenił jako wiarygodne, niemniej jednak miał na uwadze że jako osoby najbliższe powoda świadkowie są zaangażowani emocjonalnie w sprawę.

Sąd zeznania świadków W. N., M. S., A. P. (1) ocenił jako wiarygodne. Świadczyli o okoliczności dot. wykonywania ich obowiązków służbowych. Treść ich zeznań była spójna i logiczna, nadto podawane przez nich okoliczności znalazły potwierdzenie w przedłożonych dokumentach.

Sąd zeznania powoda uznał jako wiarygodne. Bez wątpienia treść zeznań powoda była subiektywna, oparta na własnych przeżyciach i doświadczeniach, niemniej jednak podawane przez niego okoliczności korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Roszczenie powoda okazało się bezzasadne.

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych są art. 24 § 1 kc w zw. z art. 448 kc w zw. z art. 417 § 1 kc

Poszkodowany (powód), aby uzyskać zadośćuczynienie pieniężne musi zgodnie z treścią art. 6 kc i art. 232 kpc, wykazać naruszenie dobra osobistego; winę sprawcy (przy czym w przypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa bezprawne zachowanie jego funkcjonariuszy wystarczające jest dla wykazania przesłanki bezprawności); powstanie

krzywdy w określonych rozmiarach; istnienie związku przyczynowego pomiędzy zawinionym naruszeniem dobra osobistego, a powstałą krzywdą. Z kolei na pozwanym ciąży wykazanie braku bezprawności działań powodujących naruszenie dóbr osobistych powoda.

Przepis art. 23 kc stanowi, że dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Zgodnie z art. 24 § 1 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Stosownie do treści art. 448 kc w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jednocześnie art. 417 § 1 kc stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Odnosząc się do zarzutów Ł. M., należy uznać że nie zasługiwały na uwzględnienie.

Powód w związku ze śmiercią brata złożył wniosek o udzielenie mu kilkudniowej przepustki, celem uczestniczenia w uroczystościach pogrzebowych oraz spędzenia czasu z matką w tych trudnych chwilach.

Ostatecznie Dyrektor jednostki penitencjarnej w trybie art. 141a kkw wyłącznie wyraził zgodę na uczestnictwo powoda w pogrzebie brata pod konwojem Służby Więziennej. Sporządzona prognoza kryminologiczno- społeczna oraz fakt, że powód był osadzony w oddziale typu zamkniętego uzasadniały podjętą decyzję. Zgodnie z art. 90 kkw powodowi nie przysługiwała przepustka. Powód w ustawowo przywiezionym terminie nie zaskarżył powyższej decyzji.

Powyższe działanie pozwanego należy ocenić pozytywnie. Wniosek powoda został rozpatrzony w terminie, a zapadłe rozstrzygnięcie było zgodne z przepisami obowiązującego prawa. Nadto należy uznać, że decyzja nie była przez powoda kwestionowana wobec faktu, że nie złożył na nią skargi.

Odnosząc się do dalszych twierdzeń strony powodowej należy stwierdzić, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda wobec braku możliwości uczestniczenia w pogrzebie brata. Niewątpliwie obaj byli dla siebie bliskimi osobami, pozostawali w kontakcie, przed osadzeniem powoda, zamieszkiwali obok siebie i mieli codzienny kontakt, wspierali się wzajemnie. Sąd nie kwestionuje więzi rodzinnych powoda ze zmarłym bratem. Powód uzyskał wymaganą zgodę na uczestnictwo w pogrzebie brata, jednakże nie został dowieziony na czas uroczystości. Jeśli zatem doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda z powodu braku obecności w uroczystościach pogrzebowych brata, to jednakże naruszenie to nie było bezprawne.

W ocenie Sądu nie bez znaczenia dla powoda jest fakt, że nie mógł pożegnać brata. Niemniej jednak dla oceny czy do naruszenia dóbr osobistych powoda doszło Sąd brał pod uwagę, czy działania pozwanego były bezprawne.

W dniu 09 marca 2017 roku w jednostce a. Ś.w P. doszło do buntu czterech więźniów. Zastosowano wobec nich środki przymusu bezpośredniego, dla zabezpieczenia zdarzenia zostały skierowane wszystkie siły i środki w tym funkcjonariusze wyznaczeni do konwojowania powoda. Zdarzenie miało miejsce na oddziale gdzie przebywało około

100 osadzonych, niezbędne było podjęcie wszelkich środków ostrożności dla zabezpieczenia osadzonych tak aby nie doszło do eskalacji zdarzenia.

Powyższe działania zostały podjęte przede wszystkim dla zachowania bezpieczeństwa w jednostce A. Ś.w P..

Niewątpliwie osadzeni w jednostkach penitencjarnych muszą funkcjonować wedle ściśle określonych reguł, są to osoby skazane za łamanie przepisów prawa, zatem jasno określone zasady są niezbędne w celu utrzymania ładu i porządku w jednostce penitencjarnej oraz zapewnienie wszystkim osadzonym bezpieczeństwa. W ocenie Sadu doszło do stanu wyższej konieczności i zasadnym było skierowanie wszystkich sił i środków dla zabezpieczenia przedmiotowego zdarzenia, celem zagwarantowania bezpieczeństwa w jednostce tj. osadzonym oraz pracownikom Służby Więziennej. Podjęte przez pozwanego działania były proporcjonalne do zagrożenia jakie stwarzało przedmiotowe zajście.

Niewątpliwie doszło do zdarzenia losowego, za które odpowiedzialności nie ponosi pozwany. Jak wskazywali świadkowie powołani w sprawie, w czasie ich kilkunastoletniego stażu pracy do zdarzenia o takiej skali doszło wyłącznie raz.

Sąd nie stwierdził w działaniu pozwanego żadnych nadużyć. Nadto obiektywnie należy zważyć, że nie było innych funkcjonariuszy, którzy mogliby konwojować powoda, a nie mogły to być przypadkowe osoby. Wszak zajmujący się tym funkcjonariusze należą do specjalnie wyselekcjonowanej grupy.

Mając na uwadze powyższe Sąd nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Pozwany działał na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów. Powód winien zważyć, że odbywanie kary pozbawienia wolności stanowi pewną niedogodność. Trudno przyjąć, aby odbywanie kary było swobodne i w niczym nie odbiegało od życia na wolności, kara zawsze będzie stanowiła pewnego rodzaju niedogodność.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd uznał, że działania pozwanego w zakresie wykonywania władzy publicznej, polegające na wykonywaniu wobec powoda kary pozbawienia wolności nie nosiły cech bezprawności. Działania te znajdowały odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, a powierzone zadania wykonywane były z poszanowaniem zasad humanitaryzmu i dóbr osobistych skazanych.

Mając to na uwadze Sąd uznał, że powód nie wykazał podstaw, na których roszczenie swe opierał tzn. bezprawnego działania pozwanego przy wykonywaniu wobec niego kary pozbawienia wolności. Z uwagi na to Sąd, działając na podstawie przepisów powołanych na wstępie, powództwo oddalił.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc odstępując od obciążania nimi powoda. Sąd przyjął, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania go kosztami mimo, że jego żądanie zostało oddalone w całości. Powód przebywa w warunkach izolacji, nie jest nigdzie zatrudniony i nie posiada żadnych oszczędności.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Hanna Ratajczak